

ЗАКОН

О ПОТВРЂИВАЊУ ДОДАТНОГ ПРОТОКОЛА УЗ КОНВЕНЦИЈУ О ВИСОКОТЕХНОЛОШКОМ КРИМИНАЛУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ИНКРИМИНАЦИЈУ ДЕЛА РАСИСТИЧКЕ И КСЕНОФОБИЧНЕ ПРИРОДЕ ИЗВРШЕНИХ ПРЕКО РАЧУНАРСКИХ СИСТЕМА

Члан 1.

Потврђује се Додатни протокол уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених преко рачунарских система, сачињен 28. јануара 2003. године у Стразбуру, у оригиналу на енглеском и француском језику.

Члан 2.

Текст Додатног протокола у оригиналу на енглеском језику и у преводу на српски језик гласи:

„Additional Protocol to the Convention on cybercrime, concerning the criminalisation of acts of a racist and xenophobic nature committed through computer systems

Strasbourg, 28.I.2003.

The member States of the Council of Europe and the other States Parties to the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001, signatory hereto;

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Recalling that all human beings are born free and equal in dignity and rights;

Stressing the need to secure a full and effective implementation of all human rights without any discrimination or distinction, as enshrined in European and other international instruments;

Convinced that acts of a racist and xenophobic nature constitute a violation of human rights and a threat to the rule of law and democratic stability;

Considering that national and international law need to provide adequate legal responses to propaganda of a racist and xenophobic nature committed through computer systems;

Aware of the fact that propaganda to such acts is often subject to criminalisation in national legislation;

Having regard to the Convention on Cybercrime, which provides for modern and flexible means of international co-operation and convinced of the need to harmonise substantive law provisions concerning the fight against racist and xenophobic propaganda;

Aware that computer systems offer an unprecedented means of facilitating freedom of expression and communication around the globe;

Recognising that freedom of expression constitutes one of the essential foundations of a democratic society, and is one of the basic conditions for its progress and for the development of every human being;

Concerned, however, by the risk of misuse or abuse of such computer systems to disseminate racist and xenophobic propaganda;

Mindful of the need to ensure a proper balance between freedom of expression and an effective fight against acts of a racist and xenophobic nature;

Recognising that this Protocol is not intended to affect established principles relating to freedom of expression in national legal systems;

Taking into account the relevant international legal instruments in this field, and in particular the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and its Protocol No. 12 concerning the general prohibition of discrimination, the existing Council of Europe conventions on co-operation in the penal field, in particular the Convention on Cybercrime, the United Nations International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination of 21 December 1965, the European Union Joint Action of 15 July 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, concerning action to combat racism and xenophobia;

Welcoming the recent developments which further advance international understanding and co-operation in combating cybercrime and racism and xenophobia;

Having regard to the Action Plan adopted by the Heads of State and Government of the Council of Europe on the occasion of their Second Summit (Strasbourg, 10-11 October 1997) to seek common responses to the developments of the new technologies based on the standards and values of the Council of Europe;

Have agreed as follows:

Chapter I - Common provisions

Article 1 - Purpose

The purpose of this Protocol is to supplement, as between the Parties to the Protocol, the provisions of the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001 (hereinafter referred to as „the Convention”), as regards the criminalisation of acts of a racist and xenophobic nature committed through computer systems.

Article 2 - Definition

1. For the purposes of this Protocol:

„racist and xenophobic material” means any written material, any image or any other representation of ideas or theories, which advocates, promotes or incites hatred, discrimination or violence, against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors.

2. The terms and expressions used in this Protocol shall be interpreted in the same manner as they are interpreted under the Convention.

Chapter II - Measures to be taken at national level

Article 3 - Dissemination of racist and xenophobic material through computer systems

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

distributing, or otherwise making available, racist and xenophobic material to the public through a computer system.

2. A Party may reserve the right not to attach criminal liability to conduct as defined by paragraph 1 of this article, where the material, as defined in Article 2, paragraph 1, advocates, promotes or incites discrimination that is not associated with hatred or violence, provided that other effective remedies are available.

3. Notwithstanding paragraph 2 of this article, a Party may reserve the right not to apply paragraph 1 to those cases of discrimination for which, due to established principles in its national legal system concerning freedom of expression, it cannot provide for effective remedies as referred to in the said paragraph 2.

Article 4 - Racist and xenophobic motivated threat

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

threatening, through a computer system, with the commission of a serious criminal offence as defined under its domestic law, (i) persons for the reason that they belong to a group, distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors, or (ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

Article 5 - Racist and xenophobic motivated insult

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

insulting publicly, through a computer system, (i) persons for the reason that they belong to a group distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors; or (ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

2. A Party may either:

a. require that the offence referred to in paragraph 1 of this article has the effect that the person or group of persons referred to in paragraph 1 is exposed to hatred, contempt or ridicule; or

b. reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article.

Article 6 - Denial, gross minimisation, approval or justification of genocide or crimes against humanity

1. Each Party shall adopt such legislative measures as may be necessary to establish the following conduct as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right:

distributing or otherwise making available, through a computer system to the public, material which denies, grossly minimises, approves or justifies acts constituting genocide or crimes against humanity, as defined by international law and recognised as such by final and binding decisions of the International Military Tribunal, established by the London Agreement of 8 August 1945, or of any other international court established by relevant international instruments and whose jurisdiction is recognised by that Party.

2. A Party may either

a. require that the denial or the gross minimisation referred to in paragraph 1 of this article is committed with the intent to incite hatred, discrimination or violence against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors, or otherwise

b. reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article.

Article 7 - Aiding and abetting

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, aiding or abetting the commission of any of the offences established in accordance with this Protocol, with intent that such offence be committed.

Chapter III - Relations between the Convention and this Protocol

Article 8 – Relations between the Convention and this Protocol

1. Articles 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45 and 46 of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol.

2. The Parties shall extend the scope of application of the measures defined in Articles 14 to 21 and Articles 23 to 35 of the Convention, to Articles 2 to 7 of this Protocol.

Chapter IV - Final provisions

Article 9 - Expression of consent to be bound

1. This Protocol shall be open for signature by the States which have signed the Convention, which may express their consent to be bound by either:

- a. signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or
- b. subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.

2. A State may not sign this Protocol without reservation as to ratification, acceptance or approval, or deposit an instrument of ratification, acceptance or approval, unless it has already deposited or simultaneously deposits an instrument of ratification, acceptance or approval of the Convention.

3. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 10 - Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five States have expressed their consent to be bound by the Protocol, in accordance with the provisions of Article 9.

2. In respect of any State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its signature without reservation as to ratification, acceptance or approval or deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 11 - Accession

1. After the entry into force of this Protocol, any State which has acceded to the Convention may also accede to the Protocol.

2. Accession shall be effected by the deposit with the Secretary General of the Council of Europe of an instrument of accession which shall take effect on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its deposit.

Article 12 - Reservations and declarations

1. Reservations and declarations made by a Party to a provision of the Convention shall be applicable also to this Protocol, unless that Party declares otherwise at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the reservation(s) provided for in Articles 3, 5 and 6 of this Protocol. At the same time, a Party may avail itself, with respect to the provisions of this Protocol, of the reservation(s) provided for in Article 22, paragraph 2, and Article 41, paragraph 1, of the Convention, irrespective of the implementation made by that Party under the Convention. No other reservations may be made.

3. By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the possibility of requiring additional elements as provided for in Article 5, paragraph 2.a, and Article 6, paragraph 2.a, of this Protocol.

Article 13 - Status and withdrawal of reservations

1. A Party that has made a reservation in accordance with Article 12 above shall withdraw such reservation, in whole or in part, as soon as circumstances so permit. Such withdrawal shall take effect on the date of receipt of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. If the notification states that the withdrawal of a reservation is to take effect on a date specified therein, and such date is later than the date on which the notification is received by the Secretary General, the withdrawal shall take effect on such a later date.

2. The Secretary General of the Council of Europe may periodically enquire with Parties that have made one or more reservations in accordance with Article 12 as to the prospects for withdrawing such reservation(s).

Article 14 - Territorial application

1. Any Party may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.

2. Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 15 - Denunciation

1. Any Party may, at any time, denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 16 - Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol as well as any State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Protocol of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c. any date of entry into force of this Protocol in accordance with its Articles 9, 10 and 11;
- d. any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 28th day of January 2003, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol, and to any State invited to accede to it.

**ДОДАТНИ ПРОТОКОЛ УЗ КОНВЕНЦИЈУ О ВИСОКОТЕХНОЛОШКОМ
КРИМИНАЛУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ИНКРИМИНАЦИЈУ РАДЊЕ
РАСИСТИЧКЕ И КСЕНОФОБИЧНЕ ПРИРОДЕ УЧИЊЕНИХ ПРЕКО
РАЧУНАРСКИХ СИСТЕМА**

Стразбур, 28. јануар 2003. године

Државе чланице Савета Европе и друге државе потписнице Конвенције о високотехнолошком криминалу, отворене за потписивање у Будимпешти 23. новембра 2001. године, потписнице овог протокола;

с обзиром на то да је циљ Савета Европе да постигне веће јединство међу својим чланицама;

подсећајући на то да су сва људска бића рођена слободна и једнака у свом достојанству и правима;

наглашавајући потребу за обезбеђењем пуне и делотворне примене свих људских права без било какве дискриминације или разлика, као што је то загарантовано у европским и другим међународним инструментима;

убеђене да радње расистичке и ксенофобичне природе представљају кршење људских права и претњу владавини права и демократској стабилности;

сматрајући да домаће и међународно право треба да обезбеди адекватне правне одговоре на пропаганду, расистичке и ксенофобичне природе, учињену преко рачунарских система;

свесне чињенице да је пропаганда тих радњи често предмет инкриминације у домаћем законодавству;

имајући у виду Конвенцију о високотехнолошком криминалу која предвиђа савремена и прилагодљива средства међународне сарадње и убеђене у потребу хармонизације материјално-правних одредби у вези са борбом против расистичке и ксенофобичне пропаганде;

свесне да рачунарски системи нуде средства која, без преседана, олакшавају слободу изражавања и комуникацију широм земаљске кугле;

препознајући да слобода изражавања представља једну од најважнијих основа демократског друштва, као и један од основних услова за његов прогрес и за развој сваког људског бића;

забринуте због ризика ненаменског коришћења или злоупотребе тих рачунарских система ради ширења расистичке и ксенофобичне пропаганде;

водећи рачуна о потреби обезбеђења одговарајуће равнотеже између слободе изражавања и делотворне борбе против радњи расистичке и ксенофобичне природе;

препознајући да овај протокол није намењен да утиче на прописана начела, која се односе на слободу изражавања у домаћим правним системима;

узимајући у обзир релевантне међународне правне инструменте на том пољу, а посебно Конвенцију о заштити људских права и основних слобода и њен Протокол бр. 12 у вези са општом забраном дискриминације, постојеће конвенције Савета Европе о сарадњи у области казнене политике, а посебно Конвенцију о високотехнолошком криминалу, Међународну конвенцију Уједињених нација о укидању свих облика расне дискриминације од 21. децембра 1965. године, Заједничку акцију Европске уније од 15. јула 1996.

године усвојену од стране Савета на основу члана К.3 Уговора о Европској унији, у вези са акцијом у борби против расизма и ксенофобије;

поздрављајући недавни развој догађаја који даље унапређује међународно разумевање и сарадњу у борби против високотехнолошког криминала и расизма и ксенофобије;

узимајући у обзир Акциони план који су усвојили шефови држава и влада Савета Европе приликом њиховог Другог самита (Стразбур, 10. и 11. октобар 1997), чији је циљ тражење заједничког одговора на развој нових технологија, заснованог на стандардима и вредностима Савета Европе;

споразумеле су се о следећем:

Поглавље I. – Опште одредбе

Члан 1.

Сврха

Сврха овог протокола је да допуни, за Стране уговорнице Протокола, одредбе Конвенције о високотехнолошком криминалу, отворене за потписивање у Будимпешти 23. новембра 2001. године (у даљем тексту: „Конвенција”) у вези са инкриминацијом радњи расистичке и ксенофобичне природе учињених преко рачунарских система.

Члан 2.

Дефиниција

1. У сврху овог протокола:

„расистички и ксенофобични материјал” означава сваки писани материјал, сваку слику или свако друго представљање идеја или теорија које заговарају, промовишу или подстрекавају мржњу, дискриминацију или насиље, против било којег појединца или групе појединаца, засновано на раси, боји коже, наследном, националном или етничком пореклу, као и вери, ако се користе као изговор за било који од тих фактора.

2. Појмови и изрази коришћени у овом протоколу тумаче се на исти начин као што се тумаче по Конвенцији.

Поглавље II. – Мере које треба да се предузму на националном нивоу

Члан 3.

Ширење расистичког и ксенофобичног материјала преко рачунарских система

1. Свака Страна уговорница треба да усвоји законодавне и друге мере, неопходне да би се као кривично дело у домаћем праву прописало, када је учињено са намером и противправно:

ширење или на други начин чињење доступним јавности, преко рачунарског система, расистичког и ксенофобичног материјала.

2. Страна уговорница може да задржи право да кривична одговорност не постоји за понашање прописано у ставу 1. овог члана, када материјал, како

је прописано у члану 2. став 1. заговара, промовише или подстиче дискриминацију, која нија повезана са мржњом или насиљем, под условом да су доступни други делотворни правни лекови.

3. И поред става 2. овог члана, Страна уговорница може да задржи право да не примењује став 1. овог члана на оне случајеве дискриминације за које, услед успостављених начела у домаћем правном систему у вези са слободом изражавања, не може да обезбеди делотворне правне лекове како је наведено у ставу 2. овог члана.

Члан 4.

Претња мотивисана расизмом и ксенофобијом

1. Свака Страна уговорница треба да усвоји законодавне и друге мере, неопходне да би се као кривично дело у домаћем праву прописало, када је учињено са намером и противправно:

претња, преко рачунарског система, уз извршење тешког кривичног дела које је као такво прописано у домаћем праву: (i) лицима због тога што припадају групи, која се разликује по раси, боји коже, наследном, националном или етничком пореклу, као и вери, ако се користе као изговор за било који од ових фактора или (ii) групи лица која се разликује по било којој од ових особина.

Члан 5.

Увреда мотивисана расизмом и ксенофобијом

1. Свака Страна уговорница треба да усвоји законодавне и друге мере, неопходне да би се као кривично дело у домаћем праву прописало, када је учињено са намером и противправно:

јавно вређање, преко рачунарског система, (i) лица због тога што припадају групи, која се разликује по раси, боји коже, наследном, националном или етничком пореклу, као и вери ако се користе као изговор за било који од ових фактора или (ii) групе лица која се разликује по било којој од ових особина.

2. Страна уговорница може да:

а) услови да дело из става 1. овог члана као последицу има да лице или група лица из става 1. овог члана буду изложени мржњи, презиру или порузи; или

б) задржи право да, у целини или делимично, не примењује став 1. овог члана.

Члан 6.

Порицање, значајно умањивање, одобравање или оправдавање геноцида или злочина против човечности

1. Свака Страна уговорница треба да усвоји законодавне мере, неопходне да би се као кривично дело у домаћем праву прописало, када је учињено са намером и противправно:

дистрибуција или на други начин чињење доступним јавности, преко рачунарског система, материјала који поричу, значајно умањују, одобравају или оправдавају дела која представљају геноцид или злочине против човечности, прописане међународним правом и признатим као таквим коначним и обавезујућим одлукама Међународног војног трибунала, основаног Лондонским

споразумом од 8. августа 1945. године, или било којег другог међународног суда основаног одговарајућим међународним инструментима, а чију надлежност та Страна уговорница признаје.

2. Страна уговорница може да:

а) услови да је порицање или значајно умањивање из става 1. овог члана учињено са намером да изазове мржњу, дискриминацију или насиље против било којег појединца или групе појединаца, засновано на раси, боји коже, наследном, или националном или етничком пореклу, као и вери, ако се то користи као изговор за било који од тих фактора, или да

б) задржи право да не примењује, у целини или делимично, став 1. овог члана.

Члан 7.

Помагање и подстрекавање

Свака Страна уговорница треба да усвоји законодавне и друге мере, неопходне да би се као кривично дело у домаћем праву прописало намерно и противправно помагање и подстрекавање на извршење неког од дела прописаних у складу са овим протоколом, са намером да та дела буду учињена.

Поглавље III. – Однос Конвенције и овог протокола

Члан 8.

Однос Конвенције и овог протокола

1. Чланови 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45. и 46. Конвенције примењују се на овај протокол *mutatis mutandis*.

2. Свака Страна уговорница проширује обим примене мера прописаних у чл. 14. до 21. и чл. 23. до 35. Конвенције, на чл. 2. до 7. овог протокола.

Поглавље IV. – Завршне одредбе

Члан 9.

Сагласност на обавезивање

1. Овај протокол отворен је за потписивање државама потписницама Конвенције, које могу изразити сагласност да буду њиме обавезане или:

а) потписивањем без резерве у погледу потврђивања, прихватања или одобравања, или

б) потписивањем са резервом у погледу потврђивања, прихватања или одобравања после којег следи потврђивање, прихватање или одобравање.

2. Држава не може да потпише овај протокол без резерве на потврђивање, прихватање или одобравање или да депонује инструмент о потврђивању, прихватању или одобравању, уколико већ није депоновала или уколико истовремено не депонује инструмент о потврђивању, прихватању или одобравању Конвенције.

3. Инструменти о потврђивању, прихватању или одобравању депонују се код Генералног секретара Савета Европе.

Члан 10.

Ступање на снагу

1. Овај протокол ступа на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца након датума када је пет држава изразило своју сагласност да буду обавезане Протоколом у складу са одредбама члана 9.

2. У односу на било коју државу која накнадно изрази сагласност да буде обавезана Протоколом, он ступа на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца након датума његовог потписивања без резерве на потврђивање, прихватање или одобравање или депоновања њеног инструмента о потврђивању, прихватању или одобравању.

Члан 11.

Приступање

1. По ступању на снагу овог протокола, свака држава која је приступила Конвенцији може да приступи и Протоколу.

2. Приступање производи дејство депоновањем Генералном секретару Савета Европе инструмента о приступању, који производи дејство првог дана у месецу после истека периода након три месеца након датума његовог депоновања.

Члан 12.

Резерве и изјаве

1. Резерве и изјаве које Страна уговорница стави на неку од одредби Конвенције примењују се и на овај протокол, изузев ако Страна уговорница изјави друкчије у време потписивања или депоновања њеног инструмента о потврђивању, прихватању, одобравању или приступању.

2. Свака Страна уговорница може да, писменим обавештењем Генералном секретару Савета Европе, приликом потписивања или депоновања инструмента о потврђивању, прихватању, одобравању или приступању, изјави да користи право на резерву (резерве) прописане у чл. 3, 5. и 6. овог протокола. Истовремено, Страна може да користи, у вези са одредбама овог протокола, резерву (резерве) предвиђене чланом 22. став 2. и чланом 41. став 1. Конвенције, независно од примене Конвенције. Ниједна друга резерва не може да се изјави.

3. Свака Страна уговорница може да, писменим обавештењем Генералном секретару Савета Европе, приликом потписивања или депоновања инструмента о потврђивању, прихватању, одобравању или приступању, изјави да ће да искористи могућност да тражи додатне елементе, предвиђене у члану 5. став 2а) и чланом 6. став 2а) овог протокола.

Члан 13.

Статус и повлачење резерви

1. Страна уговорница која је ставила резерву у складу са чланом 12. може да повуче такву резерву, у целини или делимично, чим околности то дозволе. То повлачење производи дејство од датума када је Генерални секретар Савета Европе примио обавештење. Уколико је у обавештењу наведено да повлачење резерве производи дејство од датума одређеног у

обавештењу, а тај датум је након датума када је Генерални секретар примио обавештење, повлачење производи дејство од тог каснијег датума.

2. Генерални секретар Савета Европе може периодично да провери са Странама уговорницама које су ставиле једну или више резерви, у складу са чланом 12, да ли постоји могућност повлачења те резерве (резерви).

Члан 14.

Територијална примена

1. Свака Страна уговорница може да, приликом потписивања или депоновања инструмента о потврђивању, прихватању, одобравању или приступању, назначи територију или територије на којима се овај протокол примењује.

2. Свака Страна уговорница може да, било ког каснијег датума, изјавом Генералном секретару Савета Европе, прошири примену овог протокола на било коју територију назначену у изјави. У односу на ту територију, Протокол ступа на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца након датума када је Генерални секретар такво обавештење примио.

3. Свака изјава дата у складу са претходна два става може да се, у односу на било коју територију назначену у њој, повуче на основу обавештења Генералном секретару Савета Европе. Повлачење производи дејство првог дана у месецу после истека периода од три месеца након датума када је Генерални секретар такво обавештење примио.

Члан 15.

Отказивање

1. Свака Страна уговорница може да у било које време, откаже овај протокол слањем обавештења Генералном секретару Савета Европе.

2. Отказивање производи дејство првог дана у месецу који следи после истека периода од три месеца након датума када је Генерални секретар примио обавештење.

Члан 16.

Обавештавање

Генерални секретар Савета Европе обавештава државе чланице Савета Европе, државе које нису чланице Савета Европе, а које су учествовале у изради овог протокола, као и било коју државу која је приступила или је била позвана да приступи овом протоколу, о:

- а) сваком потписивању;
- б) депоновању било којих инструмената о потврђивању, прихватању, одобравању или приступању;
- в) сваком датуму ступања на снагу овог протокола у складу са чл. 9, 10. и 11;
- д) сваком другом поступку, обавештењу или саопштењу у вези са овим протоколом.

У потврду чега су доле потписани, за то прописно овлашћени, потписали овај протокол.

Сачињено у Стразбуру, 28. јануара 2003. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако веродостојна, у по једном примерку, који се депонују у архивама Савета Европе. Генерални секретар Савета Европе доставља оверене копије свакој држави чланици Савета Европе, државама које нису чланице, а које су учествовале у изради овог протокола, као и било којој држави која је позвана да му приступи.”

Члан 3.

О извршавању одредаба овог закона стара се министарство надлежно за правосуђе.

Члан 4.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије - Међународни уговори”.